

MVLGP06900 projektas Moterų ir vyrų priežiūros pareigų skirtumo mažinimas
Remiamas Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, siekiant įgyvendinti
moterų ir vyrų lygias galimybes skatinančias priemones
2024 m.

Siūlymai dėl moterų nemokamo priežiūros darbo namuose sprendimo būdų

Lietuvos moterų lobistinė organizacija (LMLO), vienijanti aktyviausias Lietuvos moterų organizacijas, sukaupusias ekspertines žinias ir kompetencijas per praktinio darbo siekiant moterų ir vyrų lygybės ilgametę patirtį, įgyvendindama projektą “Moterų ir vyrų priežiūros pareigų skirtumo mažinimas” remiamą Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, parengė ir teikia kompleksą siūlymų dėl moterų nemokamo priežiūros darbo namuose mažinimo būdų.

Siūlymai parengti atsižvelgiant į ES Lyčių lygybės strategiją 2020-2025 m. bei ES Lyčių lygybės ataskaitą 2024 m.; Europos globos (rūpybos) strategiją (*European Care Strategy*) 2023 m. ir susijusias Tarybos rekomendacijas; Europos lyčių lygybės instituto (EIGE) Lyčių lygybės indeksą 2023 m. ir su moterų nemokamo darbo namuose tematika susijusias EIGE studijas, pvz., Lyčių nelygybė globos (rūpybos) srityje ir pasekmės darbo rinkai (*Gender inequalities in care and consequences for the labour market*); Europos Komisijos Moterų ir vyrų lygių galimybių komiteto Nuomonę dėl globos (rūpybos) spragų Europos Sąjungoje: visuminis ir transformuojantis lyčių aspektu požiūris (*Opinion on the care gap in the EU: a holistic and gender-transformative approach*); Europos moterų lobistinės organizacijos strategines kryptis 2022-2026 m. (*Women Changing Europe: Building a Feminist Vision for the Future of Europe Strategy 2022-2026*) ir Violetinį Paktą (*EWL's Purple Pact*); Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO) *Organisation for Economic Co-operation and Development, OECD*) su moterų nemokamo darbo namuose tematika susijusias studijas ir duomenis (pvz., studija “Nemokamas darbas namuose: Trukstama sąsaja lyčių skirtumų darbo rezultatuose analizėje” *Unpaid Care Work: The missing link in the analysis of gender gaps in labour outcomes*); Jungtinių Tautų Moterų diskriminacijos panaikinimo konvencijos nuostatas ir Jungtinių Tautų Moterų diskriminacijos panaikinimo komiteto rekomendacijas Lietuvai po ataskaitų svarstymo ir kitus šaltinius; remiantis užsienio šalių gerosios praktikos pavyzdžiais bei šio projekto atliktų analitinių veiklų išvadomis rekomendacijomis: Kokybinio tyrimo „Nemokamas darbas namuose“ ir Kiekybinio tyrimo, skirto išsiaiškinti, kaip suaugę Lietuvos gyventojai pasiskirsto nemokamą darbą namuose, ypač kitų asmenų priežiūrą, o taip pat naudojimąsi valstybinės (savivaldybių) bei privačios priežiūros paslaugomis, o taip pat Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos atliktos skaitmeninės atskirties apklausos duomenis: <https://lygybe.lt/naujienos/vyresniu-zmoniu-patirtys-susidurus-su-skaitmenizacija-mes-liekame-ismesti-uz-borto/>

Moterų organizacijos dirba praktiniu lygmeniu su įvairaus amžiaus, įvairių socialinių grupių, miesto ir kaimo moterimis, mato visa visumą jų patiriamų rūpesčių ir problemų, tiek moterų – paslaugų gavėjų problemas, ypač kaimo moterų, tiek moterų, prižiūrinčių savo artimuosius, todėl pateikiami siūlymai taip pat ir įvertinus moterų organizacijų sukaupą praktinio darbo patirtį, apima aktualiausių nemokamo priežiūros darbo namuose problemų galimus sprendimų būdus.

Tinkama, pasiekiamą, prieinama ir kokybiška pagalba iš esmės sumažintų moterų atliekamo nemokamo darbo krūvio didelę dalį.

Siūlymai dėl moterų nemokamo priežiūros darbo namuose sprendimo būdų

1. Keisti vyrų, moterų, visuomenės požiūrį į „moteriškus“ ir „vyriškus“ darbus, ypač pagalbą senyvo amžiaus, sergantiems, neįgaliems asmenims, vaikų priežiūrą, namų ūkio darbus.

Šiam siūlymui įgyvendinti turėtų būti inicijuotos tęstinės, tikslinės, taikliai orientuoto turinio visuomenės švietimo ir informavimo kampanijos, įgyvendinamos bendradarbiaujant su moterų organizacijomis, žiniasklaida; pasitelkiant vyrus, dirbančius slaugos, socialinio paslaugų, vaikų priežiūros darbus kaip gerosios praktikos pavyzdžius.

Pagrindimas. Vaikų, senyvo amžiaus asmenų, sergančiųjų ir neįgaliųjų asmenų priežiūros, globos, slaugos, rūpybos darbai tradiciškai laikomi „moteriškais“ darbais, taigi, gula ant moterų pečių, kaip rodo Europos lyčių lygybės indekso, Europos bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos, Europos Komisijos lyčių lygybės ataskaitos, įvairių tyrimų ir studijų duomenys ir akivaizdžiai matoma praktiniame gyvenime. Ši problema kyla dėl tradicinio požiūrio į moterų ir vyrų vaidmenis. Taikliai orientuotos iniciatyvos vyrų įsitraukimo į vaikų priežiūrą, tėvystės skatinimo linkme pasiteisino ir jau matomi rezultatai – nieko nebestebina vyras su vežimėliu ar kūdikiu ant rankų ir pan. Tai tampa įdomu, madinga, patrauklu.

Tačiau studijose ir tyrimuose pripažįstama, kad vyrų įtrauktis į slaugos, socialinių paslaugų sektorius vis dar lieka dideliu spręstiniu iššūkiu. Siūlomos tęstinės, ilgalaikės, tikslinės, taikliai orientuoto turinio visuomenės švietimo ir informavimo kampanijos prisidėtų prie moterų, vyrų, visuomenės požiūrio keitimo į aptartą problemą.

Pavyzdžiui, Austrijoje gerus rezultatus pademonstravo visuomenės informavimo kampanija „Keturios sienos, keturios rankos“. Ši iniciatyva kilo įvertinus nemokamo darbo namuose tyrimo ir laiko panaudojimo tyrimo duomenis, kurie parodė, kad net dabar, 21 amžiuje, moterys vis dar atlieka net du trečdalius nemokamų namų ūkių darbų, taigi, atitinkamai turi mažiau laiko visuomeniniam gyvenimui, poilsiui ar net mokamam darbui. Tačiau ši problema nematoma, apie ją nešnekama. Kampanijos iniciatorių nuomone, netolygus nemokamų darbų pasiskirstymas nėra vien privatus reikalas, tai ir visuomenės reikalas, o kampanija - puikus įrankis, skirtas keisti visuomenės požiūrį į moterų ir vyrų vaidmenis šeimoje.

2. Mažinti darbo rinkos segregaciją pagal lytį, ypač skatinant vyrų pritraukimą į labiausiai feminizuotus sektorius: sveikatos priežiūros, socialinio darbo, švietimo ir pan.

Kompleksas nuoseklių ir detalių praktinių rekomendacijų, paremtų gerosiomis praktikomis ir tyrimo duomenimis, dėl konkrečių priemonių ir iniciatyvų darbo rinkos segregacijos pagal lytį mažinimui buvo parengtas ir pateiktas suinteresuotoms institucijoms LMLO įgyvendinant projektą „Startas lygiavertei karjerai“, remiamą Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, skirtą segregacijai dėl lyties švietimo ir darbo rinkos srityse mažinti (<https://lmlo.lt/gerosios-praktikos/profesija-be-stereotipu-startas-lygiavertei-karjerai/>).

Be to, šiam tikslui pasiekti padėtų ir laikinų specialiųjų priemonių taikymas priimant studijuoti į labiausiai „moteriškas“ specialybes ir profesijas. Daugiau vyrų pritraukti į labiausiai feminizuotus sektorius: sveikatos priežiūros, socialinio darbo, švietimo ir pan. padėtų ir atlyginimų šiuose sektoriuose kėlimas, ir profesijų, specialybių prestižo didinimas, ir lygybės planavimo darbovietėse efektyvus įgyvendinimas.

Pagrindimas. EIGE Lyčių lygybės indekso duomenimis, segregacija pagal lytį su globa, rūpyba, priežiūra susijusiose sektoriuose per 10 metų nepakito – šie sektoriai stabiliai išlieka „moteriški“. Pozityvūs pokyčiai, nors ir nedideli, pastebimi tik vaikų priežiūros srityje. Tai akivaizdu ir praktiniame gyvenime. Socialinės darbuotojos, slaugytojos, vaikų darželių auklėtojos, mokytojų padėjėjos ir pan. – daugumoje atvejų- moterys. Šis darbo rinkoje susiklostęs modelis asocijuojasi ir su nemokamo darbo namuose pasiskirstymu tarp moterų ir vyrų namuose. pagyvenusių, sergančių, neįgaliųjų slaugos, globos krūvis gula ant moterų pečių. Segregacijos pagal lytį mažinimas darbo rinkoje, ypač minėtuose sektoriuose turėtų teigiamą poveikį ir darbų pasiskirstymui namuose – mažėtų stereotipų, kad aptariamus darbus turi/gali atlikti tik moterys.

3. Gerinti viešųjų paslaugų, ypač socialinių priežiūros paslaugų namuose, pasiekiamumą, prieinamumą ir kokybę ne tik miestuose, bet ir kaimuose, ypač vieniems gyvenantiems asmenims.

Šiam siūlymui įgyvendinti padėtų kitų šalių praktikoje taikomos iniciatyvos, tokios, kaip pvz.

- **paslaugų priartinimo prie asmens gyvenamosios vietos, ypač sveikatos priežiūros ir socialinės pagalbos namuose,**
- **atvejo vadybininko,**
- **paslaugų priežiūros ombudsmeno,**
- **susisiekimo/transporto prieinamumo didinimo,**
- **asmenų individualaus informavimo** ir pan.

Pateikiame keletą iniciatyvų, taikomų įvairiose ES šalių savivaldybėse.

Pasaulio sveikatos organizacijos palankių senėjimui miestų tinklui priklausantis Paryžius šalia socialinių darbuotojų, globos asistentų, slaugytojų pagalbos asmeniui suteikia ir atvejo koordinatorių, kartu su asmeniu parengia individualizuotą reikiamos kompleksinės pagalbos planą, atitinkantį konkretaus asmens poreikius („vieno langelio“ principo analogas). Kompleksinė pagalba yra mokama. Mokėjimo lygis priklauso nuo asmens pajamų lygio. Globojamiems asmenims teikiama nemokama pavojaus signalo tele-paslauga, apmokama iš savivaldybės biudžeto. Asmuo turi galimybę ekstra atveju susisiekti su greitosios pagalbos tarnybomis ar globėjais. Tam jiems parūpinamas nešiojamas medalionas su pavojaus mygtuku. Šiam tinklui priklausanti Galway (Airija) savivaldybė vieniems gyvenantiems asmenims skiria atvejo koordinatorių, kuris paprastai yra socialinis darbuotojas. Asmuo bet kuriuo pagalbos klausimu kreipiasi į savo koordinatorių, kuris suteikia pagalbą, padeda spręsti problemas, pataria, informuoja. Tokiu būdu be kita ko ne tik užtikrinama individualizuota pagalba, bet ir mažinama senjorų socialinė atskirtis ir vienišumas.

Nemokamas viešasis transportas arba lengvatos naudojantis viešuoju transportu senjorams suteikiamos Londone, Madride, Liuksemburge, o Porto savivaldybė senjorams virš 65 metų organizavo lengvai prieinamą saugią, patogią senjorams ir žmonėms su negalia pavėžėjimo taksi paslaugą nuo namų iki bet kurios reikiamos Porto mieste esančios gydymo įstaigos ar ligoninės ir atgal už simbolinę 2 eurų kainą bet kurią savaitės dieną, bet kuriuo paros metu.

Londone kiekvienas senjoras iš savivaldybės sulaukia informacinio pranešimo, kokios socialinės ar finansinės pagalbos jis gali kreiptis į savivaldybę. Analogiškai Liuksemburgo savivaldybė pasirūpina, kad kiekvieną senjorą pasiektų konkreti informacija, ką savivaldybė gali pasiūlyti senjorams, kokiomis sąlygomis ir kaip tai gauti.

Madrido savivaldybė senjorams įsteigė savivaldybės butų tinklą, kur senjorai gali įsigyti kokybiškus ir pritaikytus butus žemesnėmis nei rinkos kainomis.

Marselio savivaldybėje senjorams nemokamai teikiamos psichologinės pagalbos paslaugos (apmokamos savivaldybės lėšomis).

Ostrów Wielkopolski (Lenkija) Savivaldybė, siekdama gerinti paslaugų kokybę ir geriau atsižvelgti į senjorų poreikius 2024 metais ėmėsi iniciatyvos „Amžiaus simulatorius“. Į šią iniciatyvą įtraukti savivaldybės pareigūnai, nevyriausybinės organizacijos, mokyklos. Iniciatyva skirta geriau suprasti senjorų poreikius ir elgseną, mokyti empatijos bendraujant su senjorais. „Amžiaus simulatorius“ leidžia dalyviams įgyti žinių ir patirti tipinius pokyčius, siejamus su amžiumi, įskaitant sunkumo jausmą, reikalaujantį daugiau pastangų judesiams atlikti, ribotą mobilumą, kūno pokyčius, keliančius neužtikrintumo jausmą stojantis ar einant, regos ir klausos pokyčius, mažėjančius kognityvinius gebėjimus.

Liuksemburgo savivaldybėje senjorams teikiama maitinimo (ir pristatymo) paslauga už nustatytą sumą mėnesiui. Vienišiemis senjorams virš 75 metų teikiama nemokama pagalba vis dažniau pasitaikančių karščio bangų atvejais, o senjorams virš 65 metų šaligatvių valymo nuo ledo ir sniego paslauga, kainuojanti 50 Eur/mėn. Senjorams virš 60 metų savivaldybė teikia lengvatine kaina smulkių namų ūkio darbų paslaugas: keičia vandens tiekimo, sanitarinių mazgų, elektros įrangą, užraktus, ravi daržo lysves etc.

Jungtinėje Karalystėje veikia Socialinės pagalbos ir vietos savivaldos kontrolierius (*Local Government & Social Care Ombudsman* <https://www.lgo.org.uk/>). Kontrolierius tiria gyventojų skundus dėl savivaldybių teikiamos socialinės pagalbos ir kitų paslaugų, įskaitant atvejus, kai socialinę pagalbą suaugusiems ar kitas paslaugas teikia vietos savivaldos institucijų sandomos privačios kompanijos.

Pagrindimas. Didžioji nemokamo darbo namuose našta tenka moterims. EBPO 2023 metų duomenimis (<https://www.oecd.org/stories/gender/social-norms-and-gender-discrimination/>) moterų nemokamo darbo krūvis vidutiniškai 2,5 karto didesnis nei vyrų. Kaip jau minėta, moterų organizacijos dirbdamos praktiniu lygmeniu tai mato kasdieniniame gyvenime. Be to, senyvo amžiaus moterų turinčių įvairių sveikatos sutrikimų, taigi ir reikalingų priežiūros, dėl gyvenimo trukmės skirtumų yra žymiai daugiau negu vyrų. Taigi ir šiuo aspektu tai lyčių lygybės problema.

Nemokamo darbo namuose mažinimo vienas iš esminių iššūkių – kiek prieinamos, pasiekiamos, lengvai pasinaudojamos, kokybiškos asmeniui reikalingos paslaugos, ypač sveikatos priežiūra, socialinė pagalba.

Vienas iš svarbių aspektų yra tai, kad įvairias paslaugas teikia įvairios institucijos. Senyvo amžiaus asmenims sudėtinga orientuotis, kur kokių klausimų kreiptis. Be to, nemaža dalis įvairių paslaugų teikiama internetu, o pagyvenę asmenys, ypač kaimo vietovėse, sunkiau įvaldę modernias informacines technologijas, ne visada turi reikiamą įrangą ar pakankamai lėšų reikiamiems interneto planams. Tokiais atvejais **pagalbą galėtų suteikti atvejo vadybininkas/koordinatorius**. Lietuvoje atvejo koordinatoriaus/vadybininko pagalba jau numatyta vykdomoje negalios reformoje. „Pagalbos koordinavimo tikslas – negalios vertinimo proceso metu išsiaiškinti, kokios pagalbos žmogui reikia, kad jis galėtų dalyvauti visose gyvenimo srityse, ir apie reikiamų paslaugų ir pagalbos poreikį informuoti atitinkamas institucijas. Kitaip tariant, ne žmogus turi ieškoti pagalbos, o reikiama pagalba turi susirasti žmogų“. <https://socmin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/socialine-integracija/negalios-reforma-ir-asmenu-su-negalia-itrauktis/pagalbos-koordinavimas/>. **Analogiška sistema turėtų būti išplėsta ir senyvo amžiaus asmenims**, kurie neretai turi ir visa eilę lėtinių ligų, bet nebūtinai identifiкуotą negalios lygį.

Neretai, ypač kaimiškuose regionuose, senyvo amžiaus, vienišiemis asmenims, ypač sunkiau įvaldžiusiems informacines technologijas, sunku susirasti informaciją, kokią pagalbą jiems turi/gali suteikti savivaldybės ir kaip tą pagalbą gauti. Šį iššūkį išspręstų kitose ES šalyse taikoma praktika, **kai kiekvienam senjorui savivaldybė įteikia atmintinę su aktualiausia informacija**.

Paslaugų, ypač **sveikatos priežiūros paslaugų pasiekiamumas** itin aktualus nuošalesnėse, mažesnių gyvenviečių gyventojams, ypač vyresnio amžiaus moterims. Iš dalies šią problemą sprendžia nuotolinių gydytojų konsultacijų galimybė, o taip pat pasinaudojant kitų ES šalių gerąja praktika steigiama pavėžėjimo paslauga, Visgi, sveikatos priežiūros paslaugų pasiekiamumą realiai pagerintų ir priartintų prie paslaugų vartotojų **vietiniai medicinos punktai mažesnėse gyvenvietėse**. Be kita ko, tai sumažintų ne tik moterų, prižiūrinčių senyvo amžiaus, sergančius, neįgalius šeimos narius nemokamo darbo krūvį, bet ir eiles gydymo įstaigose, padidintų galimybes greičiau sulaukti medicininės pagalbos, sumažintų pavėžėjimo paslaugų poreikį, atitinkamai prisidėtų prie taršos mažinimo, prie tvaraus vystymosi tikslų siekio ir, įvertinant faktorių visumą – būtų ne tik kokybiškesnės daugeliu aspektu, bet ir ekonomiškesnis sprendimas.

Be to, pasinaudojant kitų ES šalių gerąja praktika **lengvai prieinamos pavėžėjimo paslaugos** turi būti suteikiamos ne tik asmenims turintiems negalią, bet ir **senyvo amžiaus asmenims**.

Kompleksinės pagalbos teikimo savivaldybių lygmeniu priežiūrai užtikrinti, pasinaudojant ES šalių praktika, galėtų būti įsteigtas **Socialinės pagalbos savivaldos lygmeniu kontrolierius** arba šios funkcijos suteiktos tinkamai tarnybai. Kontrolierius nagrinėtų asmenų skundus dėl paslaugų prieinamumo ir kokybės ir tai padėtų pagerinti paslaugų teikimą.

4. Nemokamas priežiūros darbas namuose, kaip viena iš esminių šeimos ir darbo įsipareigojimų derinimo problemos sudėtinių dalių, turi tapti matomas, sprendžiamas, stebima ir vertinama pažanga ar regresas, atitinkamai koreguojamos įgyvendinamos priemonės.

Nemokamo priežiūros darbo padėties duomenų rinkimas ir analizė, įgyvendinamų priemonių ir jų poveikio, padėties pokyčių stebėseną ir vertinimas, pasiūlymų dėl padėties gerinimo rengimas, tematikos institucionalizavimas, priemonių įgyvendinimo stebėseną ir vertinimas turi būti viena iš Lyčių lygybės koordinatorių kiekvienoje savivaldybėje funkcijų. Tokiu būdu bus užtikrintas problemos matomumas, jos sprendimo institucionalizavimas, o tai savo ruožtu turės teigiamą poveikį moterų padėties gerinimui ir lyčių lygybės tikslui.

5. Kompleksinei šeimos ir darbo įsipareigojimų problemai, apimančiai visą eilę iššūkių, spręsti galėtų būti pasitelkta socialinė inovacija – **Darbo ir šeimos derinimo (DŠD) paslaugų centrai**, grįsti visuminiu požiūriu bei vieno langelio principu. Remiantis šio projekto rezultatais ir užtikrinant projekto rezultatų tęstinumą galėtų būti parengta ir apsvarstyta su suinteresuotomis organizacijomis, savivaldybėmis, moterų NVO, DŠD centrų koncepcija, o koncepcijos pagrindu parengtas centro ir jo veikimo modelis ištestuotas pilotinėse savivaldybėse. Vėliau DŠD centrų tinklas galėtų būti įkurtas ir išplėtotas veikiančių NVO pagrindu kaip pilotinis projektas.

Kokybinio tyrimo duomenimis „Šeimoms, turinčioms priežiūros rūpesčių dėl artimųjų negalios, ligos ar senatvės, valstybė finansuojamų paslaugų beveik neteikia. Tuo tarpu privačių teikėjų socialinės paslaugos nėra paplitę, visuomeninės ir bendruomeninės organizacijos nėra kompetentingos teikti kokybiškas socialines paslaugas tokioms šeimoms. Šeimos ir darbo derinimo politikos ir priemonės padeda inkorporuoti moteris ir vyrus į darbo rinką iš šeimos aplinkos, bet norint palengvinti namų ūkio ir vaikų ar artimųjų priežiūrą mamos / tėvai ir priežiūrą atliekančios/-tys šeimos narės ir nariai turi daug brangiau mokėti samdomiems paslaugų teikėjams iš paslaugų rinkos.

6. Užtikrinti alternatyvias galimybes, ypač senjorams ir neįgaliesiems, pasinaudoti paslaugomis, kurios yra skaitmenizuotos, todėl tampa ne visiems prieinamos.

Lygių galimybių kontrolieriaus tarnubos atlikto skaitmeninės atskirties tyrimo duomenimis vyresnio amžiaus žmonės patiria kliūtis, norėdami pasinaudoti paslaugomis, kurios yra skaitmenizuotos. Didžiausias kliūtis vyresni žmonės patiria sveikatos priežiūros ir viešojo transporto srityse. Nemaža dalis vyresnių žmonių šiuos pokyčius priima nepalankiai, kadangi tiesiog nespėja prie jų prisitaikyti.”: <https://lygybe.lt/naujienos/vyresniu-zmoniu-patirtys-susidurus-su-skaitmenizacija-mes-liekame-ismesti-uz-borto/>.

Dėl įvairių prežasčių negalėdami pasinaudoti skaitmenizuotomis paslaugomis asmenys kreipiasi pagalbos į savo šeimos narius, artimuosius, Paslaugų skaitmenizavimas tikėtina ekonomiškai naudingas paslaugų teikėjams, visgi tai didina vyresnio amžiaus žmones, neįgaliuosius prižiūrinių šeimos narių nemokamo priežiūros darbo krūvį. Problemą padėtų spręsti alternatyvūs, senjorams prieinami ir priimtini skaitmenizuotų paslaugų prieinamumo būdai.

7. Įvertinti skaitmeninę atskirtį tiesioginės ar netiesioginės diskriminacijos amžiaus, socialinės padėties, negalios pagrindu vartotojų teisių apsaugos srityje aspektu.

Lygių galimybių įstatymas draudžia bet kokią diskriminaciją, taip pat ir dėl amžiaus, negalios, socialinės padėties. Įstata draudžia ne tik tiesioginę, bet ir netiesioginę diskriminaciją, kuri įstatyme apibrėžiama taip “**Netiesioginė diskriminacija** – veikimas ar neveikimas, teisės norma ar vertinimo kriterijus, akivaizdžiai neutrali sąlyga ar praktika, kurie formaliai yra vienodi, bet juos įgyvendinant ar pritaikant atsiranda ar gali atsirasti faktinis naudojimosi teisėmis apribojimas arba privilegijų, pirmenybės ar pranašumo teikimas (...) socialinės padėties (...) amžiaus, (...) negalios (...) pagrindu, nebent ši veikimą ar neveikimą, teisės normą ar vertinimo kriterijų, sąlygą ar praktiką pateisina teisėtas tikslas, o šio tikslo siekiama tinkamomis ir būtinomis priemonėmis.“. Įstatymas, be to, nustato, kad diskriminacija nėra laikomas lengvatų teikimas “amžiaus, negalios bei socialinės padėties pagrindu, kai tai pateisina teisėtas tikslas, o šio tikslo siekiama tinkamomis ir būtinomis priemonėmis”.

Įstatymo nuostatos apima ir vartotojų teisių apsaugą: “Įgyvendindamas lygias galimybes, prekių pardavėjas, gamintojas ar paslaugų teikėjas, nepaisydamas (...) socialinės padėties (...) amžiaus, (...) negalios (...) pagrindu, privalo visiems vartotojams sudaryti vienodas sąlygas gauti tokius pačius gaminius, prekes ir paslaugas, įskaitant aprūpinimą būstu, ir taikyti vienodas apmokėjimo sąlygas ir garantijas už tokius pačius ir vienodos vertės gaminius, prekes ir paslaugas.

Kompleksiškai įvertinus teisinės nuostatas bei atsižvelgiant į minėto Lygių galimybių kontrolieriaus tarnubos atlikto skaitmeninės atskirties tyrimo duomenis, Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba pagal kompetenciją gali pasinaudoti įstatymo suteikta teise inicijuoti nepriklausomą tyrimą dėl galimos netiesioginės diskriminacijos amžiaus, negalios, galbūt ir socialinės padėties pagrindu vartotojų teisių apsaugos srityje.

